

újma nevzešla, nemusí býti nahrazeno nic; a není správnou konstrukce: Přislíbení je odvolatelné, avšak vzešla-li komusi újma, musí býti ve formě negativního interesse nahrazena. — Bylo řečeno, že přijetím offertu resp. přislíbení vzchází oprávnění. Offerta přijme se projevem; v čem leží však přijetí přislíbení? Nepochybně náleží k tomu vykonání činu označeného. Je však potřeba vědomosti o přislíbení, a konání s ohledem na přislíbení? Tu dlužno rozeznávati: V případech těch, kde nesla se vůle přislubujícího k osobnímu odměnění konajícího (přislíbení za dobytí prvního díla) musí tento za vyplacení žádati; kde však jde o odměnu za plnění, které odměnou právě má býti vyvoláno, kde tedy přislubujícímu záleží na konání samém, jest lišiti dále: kde dílo má býti zadáno, je zadání samo aktem přijetí, kde toho není, čin sám (postižení vraha). — Konstrukce je tedy ta: Přislíbení je oferta ad incertam personam; přislíbením vzniká vázanost státi v slovu, přijetím přislíbení (v čem leží, právě řečeno) vzniká smlouva a tedy oprávnění přijavšího. Jest tudíž vznik smlouvy in condicione. — Obč. zák. něm. v § 657 vychází z toho, že jednostranným přislíbením vzniká povinnost přislubujícího podmíněná vystoupením oprávněného (in condicione je osoba oprávněného, nikoli vznik smlouvy), tedy jednostranný slib má též účinek jako smlouva. Ale hlavní consequence, která by odtud měla plynouti neodvolatelnost — je v § 658 zamítnuta. Přislíbení možno odvolati, aniž vzejde povinnost k náhradě škody. Pokud jde o legitimaci k žádosti za vyplacení, rozhoduje předsevzetí (Vornahme) konání; sama skutečnost vykonání vzbuzuje právo, aniž by vykonavší musil míti vědomost o přislíbení. — Výsledky své konstrukce po stránce praktické pro právo obecné i občanské vytýká E. jmenovitě v následujících bodech: Jaký význam mají 1. smrt přislubujícího, 2. smrt oprávněného, 3. vady plnění. — Ku konci věnován § konkursům o cenu (Preiswettbewerbe). I ty spadají pod pojem přislíbení, ovšem že platí tu jisté zvláštnosti. Tak dlužno dle obč. práv. něm. § 661 (položení lhůty) ve spojení s § 658² tvrditi, že přislíbení takové není jednostranně odvolatelné. Zvláštnost platí též pro zjištění oprávněného. Vzniká totiž otázka, zda-li v případě tom, jsou-li ustanoveni rozhodčí, jest výrok jejich podmínkou vzniku oprávnění? Tak tomu není! Jest to jen prostředek, pomocí kterého má býti zjištěno, které dílo jest nejlepší. Nedojde-li k výroku, musí se kvalita zjistiti jiným způsobem. Tak učeno dle obecného práva; nyní stanoví tak § 319¹.

Das Recht, 1901 č. 7; Strohal: Das Sparkassenbuch im Sachenrecht. Knížka spořitelni je dlužním úpisem, papírem vydaným o pohledávce a sice pravidelně t. zv. kvalifikovaným papírem legitimačním dle § 808 obč. zák. něm., jenž předpokládá 1. pojmenování věřitele v listině a 2. vydání papíru s tím určením, že v papíru přislíbené plnění oproti každému majiteli může se státi, i když on věřitelem není, v čemž tedy papír takový shoduje se s papírem majiteli znějícím (Schuldverschreibung auf den Inhaber §§ 793 a nn. obč. zák. něm.). Leží tedy blízko možnost i v právu věcném posuzovati knížku spořitelni (ježto i ona je věcí a tedy předmětem práv věcných a držby) dle týchž zásad jako papíry majiteli znějící. Než tomu tak není. Pro papíry majiteli znějící platí pravidlo: Věřitelství z papíru určuje se, řídí právem vlastnickým k papíru, pro knížku spořitelni naopak, vzhledem k § 952 obč. zák. něm., dle něhož vlastnictví dlužního úpisu vydaného o pohledávce přísluší věřiteli, určuje se vlastnictví právem věřitelovým a jest tedy právo obligační právem hlavním, vlastnictví aksesorním. Z toho plynou patrné consequence, z nichž nejdůležitější stůjтеž zde: 1. Postoupením pohledávky přechází ihned vlastnictví knížky, aniž je třeba tradice. 2. Předmětem dispozice věcněprávní (Verfügung) knížka sama o sobě býti nemůže, dispozice takové musí býti vykládány jako dispozice pohledávkou. 3. Zásady o nabytí práva vlastnického a jiných práv věcných na základě dispozice neoprávněného (bezelstné nabytí) místa nemají. 4. Vlastnictví knížky nelze vydržeti. 5. Žaloba vlastnická o vydání knížky v cizích rukou se nalézající

promlčeti se nemůže (arg. anal. § 898 obč. zák. něm.). 6. Nálezce uplynutím příslušné doby nestává se vlastníkem. 7. Knížka není předmětem zabavení, ovšem ale pohledávka, na kterou zní a platí tedy předpisy o zabavení pohledávek.

Krčmář.

Právo a řád trestní.

Právo trestati. Studie z právní filosofie. Napsal JUDr. *Josef Moník*. (Bibliotéka sociálních a politických nauk, sv. 7.) V Praze. Společným nákl. J. Pecla a spolku čes. právn. »Všehrd«. 1900. Str. 68.

Cenný tento příspěvek k filosofii práva trestního zabývá se nejprve záhadou o volnosti vůle lidské, k čemuž pojí výklad o zodpovědnosti a trestních teoriích. Právem zajisté spisovatel prohlašuje svobodu vůle za naprosto nezbytnou podmínku odpovědnosti a přičetnosti. Se strany přísně deterministické byla sice tato ryze filosofická část spisu odsouzena (srv. *Česká Mysl* II. 1901, str. 141.), avšak, pokud spor o determinism a indeterminism definitivně není dobojován, nelze nikomu činiti výtky již proto, že se přidržuje názoru toho neb onoho. Tolik připouštíme, že nejeden z důvodů, jimiž spisovatel názor svůj opírá, se stanoviska deterministického nemá váhy. Tvrdí-li ku př. spisovatel (str. 25 dd.), že samo myšlení a činnost mravně indifferentní, jako činnost spisovatelská, řeč, přednáška, kreslení plánů, sestavování strojů a pod., jsou obory, při nichž jest »prolomena absolutní negace volnosti člověka v jednání vůbec« — zapomíná patrně, že pravověrný determinism ani takovéto výjimky nepřipouští. Na doklad budiž uvedeno, jak ku př. *Ziehen*, *Leitfaden der physiologischen Psychologie*, 3. vyd. 1896, str. 149. dd. všeliké myšlení vykládá prostě jen sdružováním představ, při němž neuznává naprosto žádného zasahování volnosti lidské ve smyslu indeterministickém. Také ostatní důvody, z nichž spisovatel vyvozuje volnost lidskou, nezdají se nám býti vždy dosti přesvědčivými aneb alespoň dosti jasnými. Platí to zvláště o rozdílu mezi příčinou a důvodem, na nějž str. 17. dd. tak veliký důraz se klade, v tom smyslu totiž, že tím má býti vysvětlen a dokázán rozdíl mezi příčinou a svobodou. Z výkladu, který se o tom podává, nemůžeme jasně poznati, v jakém smyslu se tu slovu »důvod« rozumí. Na str. 19. a 20. č. 1—3. míní se patrně důvod ve smyslu logickém, důvodem v tomto smyslu však určuje se toliko správnost nějakého soudu našeho, ale s vůlí a činy lidskými tyto důvody nemají ničeho činiti. Naproti tomu eod. č. 4., kdež rozeznává se mezi důvody rozumnými a nerozumnými, mravnými a nemravnými zaměřuje se patrně důvod s motivy neboli pohnutkami.

V části jednající o »zodpovědnosti« (str. 30. dd.) vykládá se obšírněji, že zodpovědnost bez volnosti jest nemožná a že na tomto základě trvá také právo pozitivní, jež by jinak úplně musilo změnití svůj obsah a svoji tvářnost. Při tom spisovatel zkoumá povahu a působnost těch činitelů, jimiž určuje se větší nebo menší míra odpovědnosti v jednání konkrétním, přihlédaje jednak k obsahu poznání, jednak ke kvalitě jeho a konečně ke vlivům mimorozumovým. Výsledky tuto získané aplikuje potom (str. 45. dd.) na činy trestné, při čemž zcela důvodně žádá, aby při určování odpovědnosti hledělo se vždy také ke zvláštní povaze činu trestného. Podle míry odpovědnosti spisovatel rozeznává tři kategorie činů tr. a to: *a)* činy úvahou určené; *b)* činy, které projdou úvahou a vědomím, avšak neurčitě anebo náhle, tak že individualita rozhodne (ku př. zabítí a činy spáchané dolo indirecto, indeterminato nebo repentino, činy kulposní a činy osob mladistvých); konečně *c)* činy, jež neprošly ani úvahou ani vědomím (ku př. činy spáchané v náhlé aneb trvalé pomatenosti, v opojení, v neobyčejném hnutí mysli a ve věku dětském). Pokus tento, roztržiti činy trestné podle psychického stavu jednajícího a podle účasti, jakou na rozhodnutí jeho měl rozum s jedné a přirozené fyziologické nebo patho-